

UOT: 617.7-615.47-114:616-07-08

Novruzlu Ş.F., Quliyeva-Zeynalova G.S.

**HİPERTONİYA XƏSTƏLİYİ ZAMANI NADİR GÖZ FƏSADI – RETİNAL ARTERİAL
MAKROANEVİRİZMA (KLİNİK HAL)***Akad. Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi, Bakı şəh., AZ1114, Cavadxan küç. 32/15***XÜLASƏ**

Məqalədə sağ gözdə görmənin pisləşməsi şikayətləri ilə müraciət edən anamnezində arterial hipertoniyası olan xəstənin kliniki halı təqdim edilir.

Xəstəyə vizometriya, tonometriya, biomikroskopiya, göz dibinin müayinəsi, optik koherent tomoqrafiya, flüoressent angiografiya, gözün ultrasəs müayinəsi icra olunmuşdur. Aparılan müayinələr və toplanılan anamnezə əsasən xəstəyə diaqnoz qoyulmuşdur: hər iki gözün hipertonik retinopatiyası; sağ gözün görmə siniri diskinin makroanevrizması, retinal arteriyanın yuxarı nazal şaxəsinin okklyuziyası.

Nəzərə alsaq ki, retinal arterial makroanevrizma fəsadlı hallar istisna olmaqla, müdaxilə tələb etmir, xəstə dinamik müşahidə altına alınmışdır, xəstəlik ağırlaşmasız getdiyi üçün spontan sağalma ilə nəticələnmişdir.

Arterial hipertoniya xəstəliyinin gözə verdiyi fəsadları nəzərə alaraq, sistem müalicə ilə yanaşı oftalmoloqun müayinəsi vacibdir.

Açar sözlər: *optik disk, retinal arterial makroanevrizma, optik koherent tomoqrafiya, arterial hipertoniya, arterial okklyuziya*

Новрузлу Ш.Ф., Гулиева- Зейналова Г.С

**РЕТИНАЛЬНАЯ АРТЕРИАЛЬНАЯ МАКРОАНЕВРИЗМА – РЕДКО ВСТРЕЧАЮЩЕЕСЯ
ОСЛОЖНЕНИЕ ГЛАЗА ПРИ ГИПЕРТОНИЧЕСКОЙ БОЛЕЗНИ (КЛИНИЧЕСКИЙ СЛУЧАЙ)****РЕЗЮМЕ**

В статье представлен клинический случай больного с артериальной гипертонией в анамнезе, обратившегося с жалобами на ухудшение зрения в правом глазу. На основе визиометрии, тонометрии, биомикроскопии, исследования глазного дна, оптической когерентной томографии, флюоресцентной ангиографии, ультразвука и анамнеза был поставлен диагноз: гипертоническая ретинопатия обоих глаз; макроаневризма диска зрительного нерва, окклюзия верхне-носовой ветви артерии сетчатки правого глаза.

Учитывая, что ретинальная артериальная макроаневризма не требует вмешательств, за исключением осложненных случаев, пациент находился под динамическим наблюдением. Болезнь протекала без осложнений и завершилась самопроизвольным выздоровлением.

Таким образом, основываясь на проведенных исследованиях при осложнениях артериальной гипертонии помимо системного лечения необходимо обследование у офтальмолога.

Ключевые слова: *оптический диск, ретинальная артериальная макроаневризма, оптическая когерентная томография, артериальная гипертония, артериальная окклюзия*

Novruzlu Sh.F, Gulieva- Zeinalova G.S.

RETINAL ARTERIAL MACROANEURYSM – A RARE EYE COMPLICATION IN HYPERTENSION DISEASE (CLINICAL CASE)

SUMMARY

In the presented clinical case the patient had a history of arterial hypertension and complained of visual impairment in the right eye. On the basis of visometry, tonometry, biomicroscopy, fundus examination, optical coherence tomography, fluorescein angiography, ultrasound and anamnesis the diagnosis was made: hypertensive retinopathy of both eyes, macroaneurysm of the optic disc, occlusion of the superior nasal branch of the retinal artery of the right eye.

Taking into account that retinal arterial macroaneurysm does not require intervention, except for complicated cases, the patient was under dynamic observation. The disease had no complications and ended.

Thus, based on the studies conducted, in the case of complications of arterial hypertension, in addition to systemic treatment, an examination by an ophthalmologist is necessary.

Key words: *optic disc, retinal arterial macroaneurysm, optical coherence tomography, arterial hypertension, arterial occlusion*

Retinal arterial makroanevrizmalar (RAM) termini ilk dəfə Robertson D.M.tərəfindən 1973-cü ildə təqdim edilmişdir [11,19]. RAM adətən hipertoniya və aterosklerotik ürək damar problemləri olan xəstələrdə və kişilərə nisbətən daha çox qadınlarda rast gəlinir [4, 5, 7, 10]. RAM daha çox arxa qütbədə,xüsusən də axın sürətinin daha yüksək olduğu arteriovenoz kəsişmə yerlərində və arterial bifurkasiyaların ilk 3 sırası boyunca müşahidə olunur. Lakin bəzən silioretinal arteriyada və ya optik sinirin diskində müşahidə oluna bilər [2,3].

Xəstəlik birtərəflidir, lakin 10% hallarda ikitərəfli ola bilər. RAM diaqnozu əsasən kliniki müayinələr əsasında təstiqlənir. Əgər RAM optik disk kimi atipik yerdə yerləşir və qanaxma ilə ağırlaşsasa, differensial diaqnostikası diskin kütləvi zədələnməsi, qranulomatoz və neoplastik xəstəliklərlə aparmaq lazımdır [6].

RAM –ın ən çox rast gəlinən ağırlaşmalarına retinal qanaxmalar, retinal eksudatlar və vitreus qanaxmaları aiddir [7]. RAM asimptomatik ola bilər və təsadüfən oftalmoloji müayinə zamanı aşkar edilə bilər. Müalicə üsullarına sarı şüa ilə lazer müalicəsi, perianevrizmal arqon lazer, makula ödemi olduqda anti VEGF intravitreal yeridilməsi daxildir. Bununla belə, optik diskdəki RAM-lar, ağırlaşma halları istisna olmaqla, müdaxilə tələb etmir [1].

Kliniki hal: 61 yaşlı xəstə A.M. 04.06.2019cu il tarixində akad. Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzinə anamnezində yalnız arterial hipertoniya qeyd olunmuş və hər iki gözün görməsinin zəifləməsi şikayəti ilə müraciət etmişdir.

Müayinə zamanı: Vis OD= 0,3 korr.ilə sph +2,75 = 1,0 VisOS=0,6 korr.ilə sph +2,25= 1,0

GDT OD = 19 mm.c.s. GDT OS = 20 mm.c.s.

Biomikroskopiya zamanı : OU- Göz yaş və gözün qoruyucu aparatı patologiyasız, buynuz qişə şəffaf, ön kamera orta dərin, bəbəyin işığa reaksiyası canlı,büllur şəffafdır. OD – şüşəvari cisimdə qansızmalar, OS – şüşəvari cisimdə destruktiv dəyişikliklər.

Oftalmoskopiyada: OU – torlu qışada arteriolaların daralması, A-V-çarpazlaşması; OD – yuxarı nazal nahiyyəsində torlu qışanın avazıması, optik diskin başında makroanevrizma müşahidə olunmuşdur; OS - Görmə siniri diski çəhrayı rəngdə, hüdudları aydıdır (şək.1).

Aparılan müayinələr və toplanılan anamnezə əsasən xəstəyə aşağıdakı diaqnoz qoyulmuşdur: OU – Hipertonik retinopatiya; OD - Görmə siniri üzərində makroanevrizma; retinal arteriyanın yuxarı nazal şaxəsinin okkluziyası.

Xəstə 10 gün sonra təkrar müayinə edilmişdir.

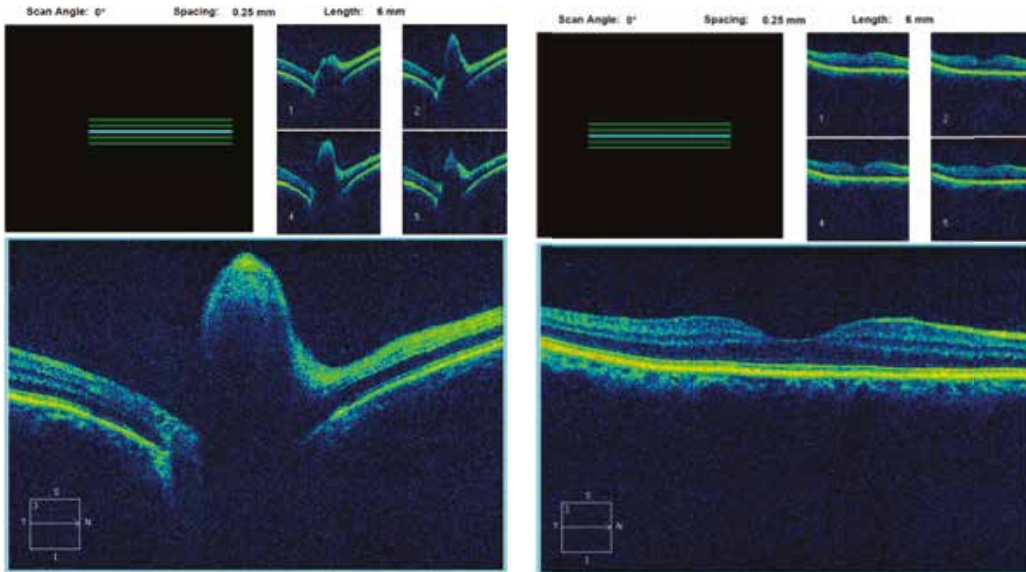
Vis OD = 0,3 k/ilə sph +2,75 = 1,0 VisOS = 0,6 k/ilə sph +2,25= 1,0

GDT OD = 19 mm.c.s. GDT OS = 20 mm.c.s.

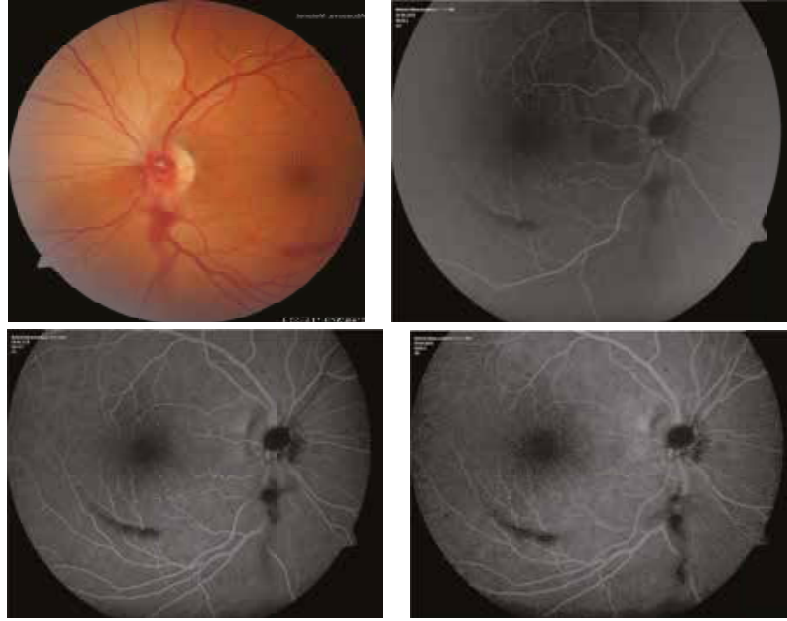
OU – Gözün qoruyucu aparatı patologiyasız, buynuz qışa şəffaf, ön kamera orta dərin, bəbəyin işığa reaksiyasız, büllur şəffafdır. OD – şüşəvari cisimdə qan izləri, OS – şüşəvari cisimdə destruktiv dəyişikliklər.

Şək.1. Sağ və sol göz dibinin fundus fotoqrafiyası

Şək.2. Sağ gözün optik koherent tomoqrafiyası (OKT): makulyar sahədə patolojiya izlənmir, optik diskin mərkəzində hipereflektivlik əks olunur

Şək. 3. Sağ gözün Fundus Fluorescein angiografiyası (FFA): Başlanğıc fazada görmə siniri üzərində qan sahəsi ilə əlaqədar hipoflüoressensiya qeyd olunur; venoz fazalar boyunca damarlarda patoloji dəyişiklik müşahidə olunmur; retinal arteriyanın yuxarı nazal şaxəsinin dolmasının ləngiməsi; gecikmiş fazada görmə siniri diski üzərində patoloji hipoflüoressensiya saxlanılır, likij qeydə alınmır

Şək.4. Sağ göz dibinin fundus fotoqrafiyası

Xəstə bir neçə dəfə təkrar müayinə edilmiş və artıq 4 ay sonra göz dibinin vəziyyəti normallaşmışdır (şək.5).

Şək. 5. Sağ göz dibinin fundus fotoqrafiyası

Müzakirə

RAM-ın rast gəlmə tezliyi 40 yaşdan yuxarı hər 4000 nəfərfən birindədir [8] və bu hallardan yalnız 3-8%-i optik sinir diskinin üzərindəki makroanevrizmalar təşkil edir [5, 11]. Nadir hal olduğu üçün xəstəlik barədə çox məlumat yoxdur. Optik diskin makroanevrizması ya asimptomatik, ya da şüşəvari cismə qansızma [12-15], retinal arteriyanın şaxəsinin okluziyası klinikası ilə keçə bilər [6, 14, 16].

Optik sinir makroanevrizmasının optik sinirdən kənar yerləşən makroanevrizmalardan fərqli olaraq burada qarışıq tip (həm preretinal, subretinal, həm də intraretinal) qansızmalar olur.

Optik sinirdən kənar yerləşən RAM-larla müqayisədə, optik sinir diskinin makroanevrizmanın yırtılmasından sonra retinal arteriolaların ikincili okluziyasına retinal arteriol şaxəsinin okluziyası səbəb olduğu 18 məqalədən 5-ində qeyd olunmuşdur [6,9,14,16,18].

Səkkiz məqalədən beşində gözdə optik sinir makroanevrizmasının yırtılması nəticəsində subhialoid qansızma rastlanmışdır [1, 12-15]. Üç məqalədə belə gözlər spontan olaraq yaxşılaşdığı halda [1,13, 14] digər üç nəşrdə isə 5 gözə vitrektomiya əməliyyatı mütləq olduğu düşünüldü [13-15]. Subhialoid qansızmalı 8 gözün hər birində spontan sağalma getdi. Xəstələrdən birində aspirinin qəbulu dayandırıldıqdan sonra patoloji proses sabitləşmişdir [12]. Digər 7 gözdə antikoagulyasiya vəziyyəti təyin edilməmişdir. Beləliklə spontan sağalmadan sonra heç bir gözdə şüşəvari cismə qansızma təkrarlanmamışdır.

Bizim pasientimizdə də görmə siniri diskinin makroanevrizması spontan sağalma ilə yekunlaşmışdır. Xəstənin anamnezində məqalələrdə makroanevrizmanın səbəblərindən biri kimi qeyd olunan arterial hipertoniya xəstəliyi vardır. Optik sinir diskinin makroanevrizması barədə məqalələri gözdən keçirərkən, məqalələrin sayından belə həqiqətən praktikada çox nadir rast gəlinən bir patologiya ilə biz də ilk dəfə qarşılaşdıq. Adətən optik sinir diski makroanevrizması yuxarı və aşağı temporal arteria şaxələrinin okkluziyası ilə rast gəlinədiyi halda, bizim müşahidə etdiyimiz xəstədə yuxarı nazal şaxənin okkluziyası diqqətimizi çəkmişdir.

Yekun

Beləliklə, görmə siniri diskinin makroanevrizması sarkoidoz, vərəm, toksoplazmoz kimi qranulomatoz, neoplastik xəstəliklərlə yanaşı differensial diaqnostikaya daxil edilməlidir. Diaqnozu anamnez, oftalmoskopiya, FFA və OKT müayinələrinin köməyi ilə təsdiqləmək mümkündür.

ƏDƏBİYYAT:

1. Rahimy, E. Ruptured retinal arterial macroaneurysm on the optic disk / E.Rahimy, B.C.Doyle, G.C.Brown // Retin Cases Brief Rep., – 2017, 11, – p. 12-14.
2. Giuffre, G. Development of an isolated retinal macroaneurysm of the cilioretinal artery / G.Giuffre, F.P.Montalto, G.Amodei // Br J Ophthalmol., – 1987. 71. – p. 445-448.
3. Moosavi, R.A. Retinal artery macroaneurysms – clinical and fluorescein angiographic features in 34 patients // R.A.Moosavi, K.C.S.Fong, A.Chodpar // Eye, – 2006. 20, – p.1011-1120.
4. Kowal, L. Arterial macroaneurysm of the optic disc / L.Kowal, H.Steiner // Aust N Z J Ophthalmol, – 1991. 19, – p.75-77.
5. Rabb, MF. Retinal arterial macroaneurysms / MF.Rabb, DA.Gagliano, MP.Teske // Surv Ophthalmol., – 1988. 33, – p.73-96.
6. Brown, G.C. Weinstock F. Arterial macroaneurysm on the optic disk presenting as a mass lesion // Ann Ophthalmol, – 1985, 17, – p.519-520.

7. Panton, R.W. Retinal arterial macroaneurysms – risk factors and natural history / R.W. Panton, M.F.Goldberg, M.D.Farber // Br J Ophthalmol., – 1990. 74, – p.595-600.
8. Xu, L. Frequency of retinal macroaneurysms in adult Chinese – the Beijing Eye Study / L.Xu, Y.Wang, J.B.Jonas // Br J Ophthalmol., – 2007. 91, – p.840-841.
9. Ben Yahia, S. An unusual complicated cilioretinal artery macroaneurysm on the optic disc / S.Ben Yahia, S.Jenzeri, B.Jelliti, [et al.] // Int Ophthalmol., – 2009. 29, – p. 507-509.
10. Ichibe, M. Macroaneurysm on the optic disc associated with congenital retinal arterial malformation / M.Ichibe, Y.Oya, T.Yoshizawa, [et al.] Retina, – 2004. 24, – p.985-986.
11. Palestine, AG. Macroaneurysms of the retinal arteries / AG.Palestine, DM.Robertson, BG.Goldstein // Am J Ophthalmol., – 1982. 93, – p.164-171.
12. Quhill, F. Arterial macroaneurysm on the optic disc / F.Quhill, JM.Smith, SM.Scotcher // Eye (Lond), – 2004. 18, – p.321-322.
13. Hirano, K. Three cases of retinal arterial macroaneurysm on the optic disc / K.Hirano, Y.Mitamura, K.Ogata [et al.] // Nippon Ganka Gakkai Zasshi, – 2010. 114, – p.801-804.
14. Kubo, E. Bilateral optic disc macroaneurysm associated with acquired vascular loop / E.Kubo, K.Kimura, Y.Sugimoto, [et al.] // Jpn J Ophthalmol., – 2009. 53, – p.561-563.
15. Takeyama, M. Macroaneurysm on the optic disc in a patient with aortic dissection / M.Takeyama, M.Iwaki, M.Zako // Case Rep Ophthalmol., – 2013. 4, – p.234-237.
16. Das-Bhaumik, RG. Optic disc macroaneurysm in evolution – from incidental finding to branch retinal artery occlusion and spontaneous resolution / RG.Das-Bhaumik, D.Lindfield, SM.Quinn [et al.] // Br J Ophthalmol., – 2011. 95, – p.145-146, 155.
17. Ben Yahia, S. An unusual complicated cilioretinal artery macroaneurysm on the optic disc / S.Ben Yahia, S.Jenzeri, B.Jelliti [et al.] // Int Ophthalmol., – 2009. 29, – p.507-509.
18. Mitamura, Y. Branch retinal artery occlusion associated with rupture of retinal arteriolar macroaneurysm on the optic disc / Y.Mitamura, N.Miyano, Y.Suzuki [et al.] // Ophthalmol., – 2005. 49, – p.428-429.
19. Robertson, D.M. Macroaneurysms of the retinal arteries // Ophthalmology, – 1973, 77, – p.55-67

Müəlliflərin iştirakı:

Tədqiqatın anlayışı və dizaynı: Novruzlu Ş.F., Quliyeva-Zeynalova G.S.

Materialın toplanması və işlənməsi: Novruzlu Ş.F, Quliyeva-Zeynalova G.S.

Mətnin yazılması: Quliyeva-Zeynalova G.S.

Redaktə: Quliyeva-Zeynalova G.S.

Müəllif münaqişələrin (maliyyə, şəxsi, peşəkar və digər maraqları) olmamasını təsdiqləyir**Korrespondensiya üçün:**

Quliyeva-Zeynalova G.S., 17 saylı Birləşmiş Şəhər Xəstəxanası, həkim oftalmoloq,

e.mail: drgunayquliyeva@gmail.com